

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Пресс-конференция

Владимир ПУТИН: Бек алгъа инфраструктураны, саулукъ сакълауу, билим бериуу айнаытыргъа эмда адамларыбызны къолайлыкъларын кётюрюрге керекди

Россеини Президент Владимир Путин 13-чю уллу пресс-конференциясын бардырганды. Анга россеини эмда тыш кыраллы басма органладан битеу да 1640 журналист чакырылганды. Кыраллы башчысы тёрт сагъат чакълы бир заман алааны сорууларына жууапла бергенди.

Экономиканы ёсюу

Анга шагъатха Президент билай шартла келтиргенди: 2017 жылда ВВП - 1,6, промышленность производство да - 1,6 процент ёсгенди. Бек алгъа автопромышленность, фармацевтика эмда эл мюлк айнаыдыла. Быйыл Россей мирзеулук битимледен бир заманда да болмагъанча уллу тирик жыйганды - 130,5 миллион тоннадан аслам. "Бизде иш хакъ 2000 жылладан башлап 3,5 кереге, пенсия уа - 3,6 кереге ёсгенди", - дегенди кыраллы башчысы.

Андан сора да, ол быйыл кыралда инфляция бир заманда да болмагъанча алаша боллугъун чертгенди - 5,2 процент. «Саулай алгъанда, экономика ёсе барады», - дегенди.

Жашау журтла-коммунал мюлк

Президент управляющий компаниялары ахча жыйыудан керти этерге, тарифлеге дайым да кёз-къулакъ болурга чакырганды, тарифле бек аздан 4 процентге кётюрюлюп турганлай, ЖКХ ючюн төлеуени 8,8 процент

ге ёсдюрюню терсге санагъанды. Сылтаусуз төлеуени кётюргенлеге тазир салыуу амалын кийириге керек болгъанын чертгенди.

Ахырында ол ЖКХ-ны саулай да айныуун жалчытырга, жангы объектлени хайырланьрга белгиленген заманларында берирге, алгъыннгы юйлеге уа тийишлисича ремонт этерге керек болгъанын эсертгенди.

Налогла

Владимир Путин 2018 жылны ахырына дери налогла тюрленмезликлерине ышандырганды. Аны бла бирге ол налогдан тышында төлеуле асыры уллу болгъанларына женгиргенди. Регионланы аны сылтауларын тинтирге деп буйрукъ бергенди да билдиргенди.

Президент дагъыда налогла бла байламлы жыйылган борчладан россейлилене эркин этиу жанлы болгъанын да айтханды. Сёз налог система тынгылы жарашдырылмагъаныны хатасындан кёп жылланы жыйылып турган налогланы юслеринден барады.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ОЮМ

Регионла бла байламлы кыйын соруулагъа - ачыкъ жууапла, шарт ангылатыула

Къабарты-Малкъарны Башчысы Россейни Президентни В.В.Путинни кезиулу уллу пресс-конференциясыны юсюнден оюмун айтханды. Анда, Ю.А.Коков акъыл этгенден, Россеини экономикасыны тутхучу айныу кезиууне къайта тебирегени, промышленность эмда эл мюлк производствогъа, социал сферагъа, саулукъ сакълауу бла билим бериуу программаларына кыраллы жанындан болушлукъ этилгени баш магъаналы шартладан бири болганды.

«Регионла бла байламлы бек кыйын соруулагъа ачыкъ жууапла берилгенди эмда шарт ангылатыула этилгенди. Аланы араларында коммерциялы борчу ёз фидаланы жарымындан озмача этиу да барды. Ол борчлары бюджетини 75 процентин тутхан

Къабарты-Малкъарча регионлагъа артыкъда магъаналыды. Аланы төлер онг болмай, жылла бла жыйылып турадыла, алай бла уа айнырга чырмау этедеди.

Ол оноууга жер жерледе уллу ыразы болгандыла, келленген да этгенди. Бизге да ол республикалы бюджетни фидаларын кёбейтиуу кышакъ мадарларын излеу бла бирге борчларыбыздан къутулурга болушурукъду.

Президентни сёзюню баш магъанасы уа халкыны къолайлыгын кётюрюрге итинилукъду. Ма ол борч салынады барыбызгъа да, аны толтуруу ючюн, къолдан келгенни аярыкъ туйюлбюз», - деп чертгенди Ю.Коков.

КЪМР-ни Башчысыны бла
Правительствосуну пресс-службасы.

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ БАШЧЫСЫ ЮРИЙ КОКОВ БЛА ТЮЗЮНЛЕЙ ЭФИР 20 ДЕКАБРЬДЕ 18.00 САГЪАТДА «РОССИЯ-1» (КБР) КАНАЛДА

Соруулары эмда видеогъа алдырылган тилеклени бла тарыгъулары бу электрон адресге жиберирге боллукъду: Press-glava@kbr.ru, online-glavakbr@mail.ru

Сорлукълары болгъанлары кюн сайын 9.00 сагъатдан 18.00 сагъатха дери бу телефон номерлеге селешир онглары барды: 8(8662) 40-76-19, 8(8662) 40-43-07, 8(8662) 40-67-56

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2014 жылда 20 ноябрьде чыгарылган 241-УГ номерли Указы бла къабыл кёрюлген къауумна тюрлениуле кийириуу юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде бегим эте:

1.Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны «Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну энчи къауумну юсюнден» 2014 жылда 20 ноябрьде чыгарылган 241-УГ номерли Указы бла къабыл кёрюлген къауумна билай тюрлениуле кийирирге:

а) Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну къауумна Хубиев Марат Башировични - Къабарты-Малкъар Республиканы саулукъ сакълауу министрн - къошаргъа;

б) Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну къауумдан С.А.Расторгуеваны кетерирге.

2.Бу Указ анга къол салынган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Ю.КОКОВ
Нальчик шахар, 2017 жыл 13 декабрь, №161-УГ

Билдирюу

КЪМР-ни Парламентини депутатларыны эслерине

2017 жылда 20 декабрьде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини кезиулу жыйылыуу боллукъду. Ол 10 сагъатда башланьрыкъды.

КЪМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Жазылыуу - 2018

«Заманны» - хар таулу юйге

*Багъалы шухъла!
Ана тилибизде чыкъгъан газетибиз кыраллыгъыбызны магъаналы белгилеринден бириди. Аны таулу юйорледе болууу, кёрюнюуу къууанды, ёхтемликди. Ол кесибизни ёз халкъыбызны адамына санагъаныбызны шагъатлыгъыды, сабийлерибизни, туудукъларыбызны тюз ёсдюрюнюу, тилибизни ышангъылы сакълауу себебиди.*

Алайды уа, келигиз, «Заманга» жазылайыкъ, аны алайыкъ, окъуюкъ!

Бизни индексибиз - 51532

Владимир ПУТИН:**Бек алгъа инфраструктураны, саулукъ сакълауну, билим бериуню айнытыргъа эмда адамларыбызны къолайлыкъларын кётюрюрге керекди****Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.**

Къырал башчы подоходный налог салыуда да проблемала болганын белгилегенди, адамланы болмагъан фэйдаларына налог салыуну терсге санагъанды. «Адам бизнесин энди башлагъанды, алай фэйда уа тышюралмайды, налогла уа барадыла. Ол терслики тохтатыргъа керекди», - деп чертгенди Президент.

Кёп сабийли аналагъа - болушлукъ

Россейде демография болумну юсюнден сёз баргъанда, Владимир Путин жуукъ жыллада ипотеканы процент ставкасыны бир кесегин къайтарыу амалны жарым миллион юйюр хайырланьыргъын белгилегенди.

"Бююнлюкде 10-12 процентден ташындагъына субсидия бериледи, келир заманда уа 6 процентден кёбюсюне къырал себеплик этерикди. Ол марда 2018 жылда 1 январьдан башлап кийириллики", - дегенди къырал башчы.

Оппозицияны къыйматлы программасы бармыды?

Президентге кесини кандидатурасын «Барысына да къажуу» деген ниет бла кёргозтген Ксения Собчакны сорууна да жууап бергенди Владимир Путин. "Бююнлюкде къыралда болгъан проблемаланы кетерирча амалланы кёргозтюр кёрмейбиз" - дегенди ол.

Конкуренциядан къоркъамысыз, деген соруугъа жууап бере, Путин власть бир заманда да бир кишиден да къоркъмагъанын, къоркъмазлыгъын да таукел айтханды, властыла Россейде Украинадача болурун арталлы да унамазлыкъларын чертгенди.

Алексей Навальныйни юсюнден соруугъа жууап бере уа, аны Михаил Саакашвили бла тенгледиргенди. «Сиз Саакашвилечала къыралда къауыгъала къозгъасаламы сюесиз? Биз да майданладан титиресекми сюесиз?» - деп, Президент россейлиени

асламысы къырал переворотлагъа къажуу болгъанына бир ишеклиги болмагъанын айтханды. Оппозиция магъаналылыгъын кёргозтюр ючюн, аны иги жанына тюрлениулени шарт программасы болургъа керекди, дегенди.

Украинаны юсюнден

Украинада халны Путин бушуулугъа санагъанды, аны сылтаун да властын конституциягъа къажуу амал бла къолгъа этюде кёргенди. Донбасса россейли аскерле жокъдула, алай милиция отрядла уа бардыла, ала анда жашагъанланы сейирлерин къоруулайдыла, дегенди.

Саакашвилини ол къыралда эте тургъан ишлерине багъа биче, ол грузинли эмда украинлы да халкъланы бетлерине тюрюрген кибикди. "Анга къалай тэзесиз? Украинада украинлыла жокъму болуп къалдыла? Анга жюрегим бек къыйналады", - дегенди.

Америка бла халла

Пресс-конференцияда россей-америкалы халлагъа аталгъан соруула да кёп эдиле. Ол да сейир тюрлю эди - анда АБШ-дан да журналистле бар эдиле. Владимир Путин Россейни америкалы айырулагъа къатышханды деп терс-легенлеге былай жууаплагъанды: «Ол хапарланы президент Дональд Трампка къажуу сюелгенле чыгъаргъанларына мени бир ишеклигим жокъду».

Айырулагъа кеси алына барады

Владимир Путин 2018 жылда президент айырулагъа кеси аллына баргъанын айтханды. Россейни келир заманын ол къалай кёргенин да билдиргенди - экономикасы бийик хайырлы технологияланы мурдорунда къуралгъан эмда шендюю заманга келишген къырал болуп.

Бек алгъа, дегенди Президент, инфраструктураны, саулукъ сакълауну, билим бериуню айнытыргъа эмда адамларыбызны къолайлыкъларын кётюрюрге керекди.

ТЕКУЛАНЫ Хауа хазырлагъанды.**Байламлыкъла****Ахшы жумушлагъа аманган келишим**

Кёп болмай Чегем район бла Севастополь шахарны Балаклавск муниципал округ экономика, маданият эм информация сфералада байламлыкъ жюрютюрге келишгендиле. Тийишли документге къол салыугъа башында сагъынылгъан тийрелени таматарлы Артур Текушев бла Евгений Бабоскин къатышхандыла, деп билдиргендиле муниципали-

тетни администрациясыны пресс-службасындан.

Тюбешюде социал-экономика айнытыуну, экономика, туризм, билим беруу эм культура жаны бла проектлени бардырыуну юсюнден сёлешгендиле. Келишимни хайырындан эки жанында да къыйматлы байламлыкъла къуаргъа боллугъун белгилегенди Артур Текушев. Къонакъла да экономика эм шүхлукъ

жаны бла байламлыкъ кючлене барлыгъын айтып, Чегем районну таматарларына

ыразылыкъларын билдиргендиле.

Бизни корр.**КЕНГЕШ****Айырмалылан тийишли кёргендиле, эсеплени чыгъаргъандыла**

КъМР-де МВД-да бардырылгъан оператив кенгешге министерствону оноучулары, аны жер-жерли бёлюмлерини таматарлары да къатышхандыла. Биринчиден, ич ишле министр полицияны генерал-лейтенанты Игорь

Ромашкин «Баксанский» районла аралы бёлюмю башчысы Эльдан Хоконова бла КъМР-де МВД-ны оператив-излеу бёлюмю таматасы Улбашланы Муратха кезиулю «полицияны полковниги» деген чынланы бергенди.

Кенгешде коррупциягъа къажуу ишни эсеплери чыгъарылгъандыла. Жыйлыуда сюзюлген впросла бла байламлы

эсгертиуле этилгендиле, аланы тамамлаугъа жууарпыла белгиленгендиле.

Бизни корр.**Юйрениуле****Тасхачыла эбине тышедиле**

Юг аскер округну тауда жюрюуден инструкторлары эм тау мотострелковий къауумланы тасхачыларыны бу кюнде «Терс-Кюль» полигонда лыжа-ладан юйрениулерни башлангандыла. Бу сборлагъа битеу къыралдан жюзге жуукъ адам къатышдыла. Аланы араларында Физкультураны аскер институтуну курсантлары да бардыла.

Окьутуу эки ийикъны ичинде бир ненча къауумгъа юлешини этерикди. Программага кёре аскерчиле энчи хазырлыкъларындан тышында, къауумда ишлей билгенлерин да кёргозтюрюкдюле. Бийикликке чыккъан кезиуде аланы хар бирине да датчикле берилдикле. Ала уа къутхарычулагъа бир тюрлю кыйын болумгъа тышген аскерчини терк табаргъа болушуркъдула.

Информагентстволаны материалларына кёре.**Финансла****Россельхозбанк берген кредитлени ёлчеме 2,5 миллиард сомгъа жетгенди**

Россельхозбанкны Къабарты-Малкъарда бёлюмю бу айны биринчисине дери берген кредитлени ёлчеме 2,5 миллиард сомгъа жетгенди. Аны пресс-службасындан билдиргенлерине кёре, андан 565 миллиону быйыл берилгенди, 88 проценти уа хайырлануучулагъа ахчаны абери сатып алыргъа деген программала бла юлешингендиле.

Банкда быллай кредитле бла байламлы бир ненча программа барды. Ол санда залог бла эм залогсуз, пенсиячылагъа уа учузурак ставкалары бла. Финанс учрежденида дагъыда рефинансирование программа ишлейди. Аны хайыры бла бир талай банкдан алынган кредитлени залогсуз эм комиссия да тёлеме бирге къошаргъа амал барды.

Бизни корр.

ПАРЛАМЕНТ

Намыслылыккыны бла адеплиликни юсюнден жашырынсыз сөлөшүү

XXVI Халкыла аралы Рождественский билим бериу окуулары регион бөлүмүнө чеклеринде КъМР-ни Парламентинде «Адеплилик эмда адам улуу келир заманы» деген темага тубешиу бардырылганды. Быллай жыйылыула Москваны бла Русьну Патриархы Кириллни бла РФ-ни оңуучуларыны башламчылыклары бла кыралгандарын чертирге тийишлиди.

Анга КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы **Мухамед Кодзоков**, Правительствону Председателини орунбасары **Мурат Карданов**, КъМР-ни Муслиманларыны дин управлениыны башчысы **Хазратали Дзасежев**, Пятигорскну бла Черкесски архиепископу **Феофилакт**, депутатла, толтуруучу эм жер-жерли власть органдарыны кыулдукчулары, КъМР-ни Жамауат палатасыны, Парламентде Жаш төлю палатаны, жамауат организациаланы келечилери да кыатышкандыла. Тубешиуно Парламентни спикери **Татьяна Егорова** бардырганды.

Ол кенгешде шендуюго дуняда артыкыда магъаналы вопрос сюзюлгенин чертгенди. «Билим, жамауатда жыйышдырылган сынам кеп жылланы ичинде жашауубузну жоруклары болуп келгенди. Алай шендуюго глобализация эмда информация кенг жайылган кезиуде ала жамауатны излемлеринден артык кыалгандыла. Жарсыуыга, бу халла адеп-кылыккыны бузмай кыюймагандыла», -дегенди ол.

Татьяна Борисовна айтканыча, бир неча жыл мындан алда адеплилик, намыс, жандаурлук адамны жашауунда баш жерни алгандыла. Россейна кеп миллетли кыралда эч халккы да төрелери, культурасы анч болган эселе да, барыбызны да тууган журтубузну патриотлары болургъа, аны сюереги юйреткенди. «Бу шартла уа кыралыбызга, миллетте да не кыйын сынаулага да төзере, айнырга, алга барырга болушкандыла», -деп кыошканды ол.

Алай бюгонлюкде уа адамла бай-

лыккыга, кыолайлыккыга жан атадыла. Бек алга уа бу ышанла ёсюп келген төлюде эсленди. Татьяна Егорова адеп-намыс тас болуп баргандарында бир жанындан шендуюго глобализация терс болганын да белгилегенди. «Иновация, ышангылы айныу, сёзсюз, керекди. Алай, жарсыуыга, ала төрелерибизни байыккандырмай, аланы жок этип барадыла. Аны хатасындан а ата-бабаларыбыздан келген, ёмюрлени теринде кыралган ариу культурабыз унутулуп барады, аны орунун а «жалгъан культура» алады», -дегенди спикер.

Ызы бла ол сёзну Феофилактха бергенди. Ол а намысха, шубхлуккыга, жандаурлуккыга эм кеп башха затлагъа кесини кез кырамын билдиргенди. «Адеп-намыс – ата-бабаларыбызга берилген хурметди, шендуюго жамауатны мурдоруду. Алай эсе уа, келир жашауубузну да ансыз кырааллыккы тийюлбюз», -дегенди.

Сёз динлени араларында байламлыккылары юслеринден да барганды. Феофилакт христианла Кавказда болгъан жарсыуаны, кемчиликлени, аладан кыутулуну жолларын муслиманла, иудейле бла бирге сюзгенлерин чертгенди. Ол дагыда жандаурлуккыну магъанасыны, Къабарты кеси ыразылыккы бла Россейге кыошугъанлы 460 жыл толганын белгилеуну, Октябрь революцияны 100-жыллыккыны эселерини юслеринден да айтканды.

Хазратали Дзасежев а адеп-намыс, жандаурлуккы динни мурдору болгандарын белгилегенди. «Мухаммад файгъамбар, Аллахны саламы анга болсун, ислам бизге тазаланыр, игирек

болур, осал кылыккыларыбызны унутручюн берилгенин айтканды. Алай, жарсыуыга, арт кезиуде адамла жашау мурдорларын тас этгенди, осал кылыккылага алдангандыла.

Ол угъай, динле окууна бир бирлери бла эришип башлаганга ушайды. Аны хатасындан а келиш жашауыга ышангылы кыарарга онг болмай кыалганды. Быллай болумда уа жамауат айныууну стратегиясын жарашдырмай алга бараллыккы тийюлдо. Алай аны хазырлагъанда кыуру экономикага таянырга жарамайды. Ол төрелени, культураны ниеттеринде кыралырга тийишлиди», -деп чертгенди.

Парламентни Билим бериу, илму эм жаш төлю политика жаны бла комитетини башчысы **Светлана Азикова** да сөлөшгенди тубешиуде. Ол аслам эсни ёсюп келген төлюню юйретиуде билим бериу системаны магъанасына бурганды.

Депутат таулуаны бла кыабартылылары жашауларында сый, намыс энци жерни алгандарын, аланы бузгандыла уа жамауат налат бергенин эсертгенди. Дагыда төреле халккыны тууган жерини патриоту болургъа, миллетин саклагъа, кётюрюге чакыргандарын да чертгенди. «Аны бла бирге уа башха халккыны даражаларын тюрюмгенди. Шендуюго Россейде да ёсюп келген төлюню адеп-кылыккыга юйретиу артыкыда магъаналыды. Ол санда ала кеслерини миллеттерини, жамауатны, кыралны келечилери болгандарына», -дегенди ол.

Парламент окуулада КъМР-ни Граждан оёствону институтлары бла байламлыккыда эм миллетлени ишлери жаны бла управлениыны башчысы **Анзор Курашинов**, КъМР-ни Жамауат палатасыны келечиси **Фатима Гешева**,

Парламентде Жаш төлю палатаны башчысы **Ахмед Коготыжев**, Парламентни Культура, граждан обществову институтларын айнытуу эм СМИ жаны бла комитетини башчысы **Борис Паштов**, Черек районну администрациясыны таматасыны орунбасары **Улбашланы Сахадин** да сөлөшгенди.

НОТР телеканалны башчысы **Владимир Вороков** а «Мария. Русская царица из Кабарды» деген фильм «Радонез» фестивалыга кыатышканын, анда кюмюш майдал бла диплом алганын билдиргенди. Ол фильмин алдыргъанда болушкандыла ыразылыккы айтып, дипломну Феофилакта саугъалаганды. Архиепископ а, Владимир Халидовични Къабарты-Малкъарда миллет культураны саклауыга салган кыйынын белгилеп, анга Архиерей грамотаны эмда Сыйлы Мария Магдалинаны суратын бергенди.

Тубешиуно чеклеринде РФ-ни

ФСИН-ини КъМР-де Управлениыны бла Орус православ килисаны Пятигорск эм Черкесск епархиясыны араларында бирге ишлеуну юсюнден келишимге кыо салынганды. Аны Феофилакт бла УФСИН-ни башчысы **Мухамед Маржохов** кыабил бергенди.

Жыйылыуу ахырында Татьяна Егорова ушак ачык болганын, анда сейир шартла белгиле этилгенлерин, предложенила берилгенлерин чертгенди. «Адеплиликни саклау, ёсюп келген төлюню юйретиу дегенча кыйын ишдеде кыралга динни болушугу керекди. Бизни площадка уа динни, жамауатны бла властын араларында партнёр байламлыккыны кырауыга себеплик этер деп ышанама», -дегенди ол жыйылыуу ахырында.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

ПРОИЗВОДСТВО

Продукцияны ассортименти кенгди, анга сурам уллуду

Россейде жыйырма-отуз жыл мындан алда машинала жыйган, чыгаргъан бөлүм бек айнып турганды. Улуу заводлада, фабрикалада мингле бла адамла уруна эдиле. Деменгили кырал чачылганы бла экономика байламлыккыла да тозурайддыла, бир кезиуде болум бек осал жанына тюрленген эди.

Аз-аздан болумну тюзетирге кюрешедиле. Бютюнда арт жыллада импортну алышындырууну программасыны чеклеринде бу бөлүмге да энци эс бурула башлаганды. Къабарты- Малкъарда да бу жаны бла магъаналы проектлени тамалайдыла.

Чегемдеги завод ачылып, ишле башлаганлы алай кеп заман озмаганды. Аны цехлери алгын «Элмюлтехника» биригүү болуучу

жерде орналгандыла. Предприятияны аты «Троттерди». Бюгонлюкде мында мирзеу эм аллай башха затланы ташырча жюк арбаланы чыгарыуу бла кюрешедиле. Ала бир жолга жыйырмадан артык тоннаны элтирге жарайды. Андан сора да, кыошак халда ишленгенлери да барды - алада уа андан да аслам аурулугу болгъан жюк ташыллыккыды.

Дагыда «Троттерда» бек уллу сурамлы газ ташыучу резервуарлары да чыгарыдыла. Продукцияны качествосу бийикди, аны себепли терк сатылады. Бу предприятияны таматасыны орунбасары, Россейни машинала ишлеучолерини биригуюно Къабарты-Малкъарда бөлүмюню башчысы Анзор Хамаков айтканды. «Анда чыгарылган затланы кеп кере тинтип, сынаула да

ётдюредиле. Алыкка бир кемчилик да ачыкланмаганды, урунганла белгиленген борчланы тынгылы толтурадыла.

Дагыда заводда цистернала да чыгарыдыла, алагъа да сурам уллуду. Алгаракыда аланы тыш кыралладан сатып алгандыла, энди уа чегемлиле ол болумну да тюрлендиргенди. Цистерналары СНГ-ны кыралларына да сатадыла.

Бюгонлюкде коллектив бийик жетишмлеге итинип, ишни бардырууда жангы амалланы хайырланады. Аны кесинде проект кыауум барды, ала жангы продукцияны жарашдырадыла, эндиге дери чыгарылып турганды да игилендирге мадар этиледиле.

Мында бир жолдан эки жыйырма минг тонна газны ташырча орунланы

да ишлейди. Аллай зат а саулай Россейде окууна чыгарылмайды. Тыш кыраллада окууна барды анга сурам. Айдан айга заводда хазырланган продукцияны тюрлюлери кеп бола барадыла. Газны ташыгъанда хайырланган затладан сора да, мында суу орунла да жарашдырып башлагандыла. Шендуюго дери аланы окууна тыш кыралладан келтирип тургандыла.

Алгаракыдан бери уа чегемлиле да, бир кыауум россейли предприятияла кыошулуп, ол жумушну толтуруу проектке киргенди. Предприятияны оңуучуларыны, анда ишленгенлени да ахшы умутлары алдады: качествону андан да бийик этерге, продукцияны тюрлюлерини санын ёсдюруге.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

КУЛЬТУРА

«Бакудан жүреккерибиз чексиз ыразылыкдан бла ёхтемликден толуп кьайтханбыз»

Бу жыл узакъ, жууукъ жерледе да КьМР-ни халкъ поэти, Ленинчи сауыганы, СССР-ни, РФ-ни да Кьырал сауыгаларыны лауреаты Кьулийланы Кьайсын тууганлы 100 жыл толганына жоралап кёп кьууанчы ишле, тюбешиме кьуралгандыла. Ноябрьде ара шахарда байрамга республикадан кёп санлы делегация кьатышханды.

Озган ыйыкыда уа закыйни хурметине Азербайджанда уллу адабият ингир бардырылганды. Бизден ары КьМР-ни Жазуучуларыны союзуну правленини председатели Беппайланы Муталип, «Минги-Тау» журналны баш редактору, поэт Додулары Аскер эм Шёндюю гуманитар университетни ректору Атабийланы Алий кьатышхандыла.

Ол мағаналы жолоучулукну юсюнден бизге Беппайланы Муталип айтханды. Болган ушакъ бла сизни шагьрейлендиррге излейбиз.

- Муталип, сиз бу кюнледе Азербайджанда ётген байрам ишлеге кьатышып кьайтхансыз. Жолоучулугьугузуно юсюнден халарласагыз эди бизге.

- Азербайджан кьарындаш халкъ бек жарык тюбегенди. Бизни жолоучулукьга кёллендирген а аламы уллу шайырларын-дан бири Молла Панах Вагиф тууганлы 300 жыл толганына эмда Кьулийланы Кьайсын тууганлы 100 жыл болганына аталган байрамла эдиле.

Вагифге жораланган ингир Бакуда 7

Керим Тахиров ачханды эм бардырганды. Ол Кьулийланы Кьайсынны тюрк дуняда төр жерини юсюнден халарлаганды. Тюбешиме чегинде Азербайджанны маданият эм туризм министрини биринчи орунбасары Вагиф Алиев да сёлешгенди. Ол да таулу закыйни чыгьармачылык жолуну юсюнден тынгылы доклад этген эди.

Тюркской организацианы таматасы Дюсен Касеинов, «Каспий» газетни баш редактору Сола Велиева, жазуучула, поэтле да Кьулий улуну юсюнден айтхан

Беппайланы Муталип сёлешеди.

бек сейр издание болуп тошгенди окуучуларыны кьолларына. Аны презентациясы акылманга аталган адабият ингирни чеклеринде болганды. Андан сора да, Касеинов ол жыйымдыкны хар келгенге сауыгга бергенди.

Дагыда сауыгынлган биригю быйыл тюрк халкъланы жомакъларыны жыйымдыгын басмалаганды. Жыйырма тогъуз миллетни жомакълары тюрк тилде чыкьгандыла. Ол китап бек ариу кёрюм-дюлюдо. Анга суратланы барысын да сабиле кеслери ишлегенлери уа аны бютюн сейр этеди.

Жомакъланы презентациясы уа Азербайджанда кююозлени музейинде бардырылганды. Бек кёп адам жыйылган эди ары. Кьызчыкьла, жашчыкьла да аслам, ала хар келгенге жарык тюбеп, жылы ышарычукуллары бла бизни тамлагы кюнню игилигине ийнандыргандыла. Былай алып кьараганды, бир сабий китап, алай ол туудурган ахшы сезимле уа сау дунягга сыйынмагьанча кёрюнген эди ол кюн бизге.

- Муталип, биз барыбыз да билгенибизча, Кьабарты-Малкьарны таматаларыны, халкьыны башламчыгы бла закый тууганлы 100 жыл толганына аталып республикада бек кёп жумуш тындырылганды. Тюрк дуняда да ыспас этгенди ол ишлеге деп кьууанып кьайтханыгызыны да эшитгенбиз.

- Аны юсюнден Тюркскойну таматасы бек кёп халар айтханды, ыразылыгын да билдиргенди. Бютюнча Огьары Чегемде тындырылган ишлеге сейр этгенин

букьдурмагьан эди. Мермерде Кьайсынны жүз назмусу жазылган кьабыргьа Иерусалимде Стена Плача бла, Кьытайда дementгли кьабыргьа бла тенгди, малкьарьыла, поэтлерине атап, аллай аламан хуна кьурагандыла, ол ёмюрлюк эсгертеди, дегенди ол.

Касеинов кеси да юбилей ишлеге кьатышыргьа ноябрьде бери келгенде көрген эди Эл-Тюбиюне поэзия кьабыргьаны. «Халкъ кесини поэтин кьалай сюерге кергенин юлгосюдо бу», - деп да кьошханды ол. Бирси тындырылган жумушланы юсюнден да халарлап, тауула кеслерини закыйлерине кьалай баш ургьанларына бек сейр, ыспас да этгенме, дегенди дагыда Дюсен кьарындашыбыз.

- Кьайсынны юбилей ишлери бла байламлы биз адабият байламлыкъланы жангыдан тиргизилгенлерин көргенбиз.

Дюсен Касеинов (сол жанында биринчи) Кьырал педагогика университетни алимлери бла.

декабрьде кьырал драма театрларында бардырылганды. Анда сёлешгенлени араларында Азербайджанны маданият эм туризм министриси Абулфас Гараев, Тюркской биригюно таматасы Дюсен Касеинов эмда сизни шубьхугуз Беппайланы Муталип болгандыла. Башында сауыгынлган поэтни «Сабырыракъ болсун кьанат да бир чакьгьа» деген назмусун малкьар тилге көчюрюгн эдим да, аны окугьанымда залдагыла ыразылыкъларын жашырмагьан эдиле, сау болсунла.

Кьайсынны байрам ингир уа 8 декабрьде М.Ф. Ахундов атлы миллет библиотекаларында кьуралганды. Бек кёлле жыйылган эдиле ол кюн ары. Азербайджанны кьуулукьчулары, халкъ жазуучула, поэтле эм закыйни чыгьармачылыгын суйегенле.

- Анда Кьайсынны чыгьармачылыгын биледиле, сюедиле дегенсе ушагыбызны аллында. Адабият ингир да анга шагьатлыкъ этген болур?

- Сёзсюз, хау. Малкьарлы акылманны юсюнден анда бек кёп огурлу сёз айтылганды. Аны таныгьанла, билгенле да бар эдиле жыйылганлары араларында. Сёз ючюн, Азербайджанны халкъ поэти Нариман Гасанзаде. Кьулий улу аны орус тилде чыкьган биринчи китабына ал сёз жазганды. Ол кеси да тюбешиме сёлеше, мени адабиятха жолуму Кьайсын ачханды, дегенди.

Адабият ингирни китапхананы таматасы

дыла. Акьсакьал назмучула алай сюйюп халарлай эдиле Кьайсынны юсюнден, төппебиз ол заманда көкге жете болур эди. Бизни жаныбыздан а Додулары Аскер, Атабийланы Алий эм мен сёлешгенбиз. Биз да быллай байрамны кьурагьанлары ючюн битеу таулу халкъ, саулай Кьабарты-Малкьар да кьарындашларыбызгьа бек ыразы болганларын билдиргенбиз, ыспас этгенбиз.

Додулары Аскер он инсаннга Кьулий улуну 100-жыллыгына чыгьарылган майдалланы сауыгалаганды. Жазуучуларыны союзуну атында Дюсен Касеиновха жамычы бла таулу бёрк кийдиргенбиз.

Дагыда ол кюн анда Кьайсынны чыгьармаларында уллу китап кёрюмч да кьуралган эди. Жыйылганлары сейрлерин анга, жалгьан сёзсюз айтама, бек уллу эди. Келгенле жыйымдыкъланы алып окугьу излегенди. Кёлле уа поэтизини назмуларын кёлден айта эдиле. Закыйни чыгьармачылыгы унутулмагьан кьаадар, ол бизни биргебизге болганына ол энтта бир шагьатлыкъды.

- Бу кьууанчылы ишлени чеклеринде китап презентацияла да болгандыла. Аланы юсюнден да айтсагыз эди.

- Кьайсынны 100-жыллыгына Тюркской поэтни назмуларыны жыйымдыгын чыгьарганды. «Тейри кьылыгъ» деген ат бла дуня жарыгын көрген китапда чыгьармала жети тюрк тилде басмалангандыла. Ол

Биз бу кюнледе тийишли чыгьармаланы айырыу жаны бла комитет кьурагьанбыз. Сайланган затланы көчюрмелерин Москвада «Россейни акъ турналары» деген биригюде, энчи китапла этип, келе тургьан жылда басмаларгьа онг боллукьду.

- Жолоучулугьугуз бла байламлы ушагыбызгьа кьайтайыкь. Огьарыда сауыгынлган тюбешилеуден сора кьалай оюмла, сезимле бла жыйылдыгыз юйге?

- Ачыкь айтханда, бек уллу кьууанч сезимле бла кьайтханбыз. Нек дегенде бютюнгю кюнде поэзия жангыдан кесини жерин таба башлагьан эсе, Аллахха шукур, ол иги жанына атламды. Тюркскойну, Азербайджанны, бизни, бирси тюрк халкъланы кеслерини энчи жашаулары, ишлери барды. Алай бизни бирлешиуюбюзге бу жол Бакуда кьуралган тюбешилеуча ишле себеплик этерикдиле.

Ол байламлыкъланы юсюнден Азербайджанны телевидениесинде да сёлешгенбиз. Бизни ары Кьайсынны юсюнден берюге кьатышыргьа чакьырган эдиле. Айта кетерге тийишли болур, миллет китапхананда закыйни юбилей ишлерине аталган тюбешиме юсюнден «525-ci qazet» деген республикалы газетде да уллу материал басмаланганды. Андан сора да, Азербайджанны кьырал педагогика университетинде Тюркскойну кафедрасы ачуулганына шагьатлыкъ келишимге кьууанч халда кёп салынганды. Ол затла кёлбюзию көпюрмей, кьууандырмай не амалы бар эди.

Унутула барган шубьхлукъ, кьарындашыкь энди кесини жерин жангыдан таба башлагьанды. Ол а адабиятны, маданиятны айныуна да уллу себепликди. Сёз ючюн, республиканы Жазуучуларыны союзун алып айтсакь, атлары айтылган поэтлени бла жазуучуланы чыгьармачылыкъ ингирлерин кьурагьандан сора да, ол жаш адамланы жазуу ишлерине да кьайгырыргьа кюрешеди. Кьайсын адабият байламлыкъланы, жазуучуланы жангы телюсюн ёсдюрюге бек сакъ эди. Биз да ол салган төрени бузмай, андан бир гитче юлгю алапсакъ окуна, ишибиз онгуна бурулукьду.

Ушакьны ЖАНГУРАЗЛАНЫ
Нажабат бардырганды.

Көп болмай «Заманны» редакциясына Кисловодск шахардан письмо келгенди. Аны ичине уа «На Водах» деген жалынчаксыз регион газетни бир бети салынып. Анда уа Текуланы Далхатны юсюнден жазылыпды. Авторлары - А.Муллаев бла Х.Джатдоев.

Аны бла окуучуларыбызны шагърей этерни аллында мен Далхатны атасы Сеитни юсюнден сагынырга сюеме. Ол Къзахстанда кечгюнчюлюкно заманында окъуна жигерлиги ючюн къарачай-малкъар халкъда биринчи болуп кыралны бек даражалы саугъасына - Ленинни орденине - тийишли болгъан эди.

Болсада Сеит кесини атын уруша дери да айтдыргъан эди. Анга Къзыл аскерге атла ёдюрюрге буюргъан эдиле да, ол аны бет жарыкылы толтургъанды. Аны 1936 жылда Москвага малчылары битеуоюк кенешлерине да чакъыргъан эдиле. Ма анда СССР-ни Баш Советини председатели Михаил Калинин анга биринчи кырал саугъасын - Ленинни орденин - кеси къолу бла бергенди.

Уруш жыллада да ол немисли фашистле бла жигитча сермешгенди. Ауур жаралы да болгъанды. 1945 жылда аскерден къайтханында уа, юйюрюн - юй бийчеси Санятыны, төрт жашын бла юч кызын - Павлодар областыны Галкин районунда тапханды. Властыла, баям, аны жигерлигини юсюнден эшитген болур эдиле, нек дегенде анга олсагат колхозда кьойчулукъну кётюрюрге буюргъан эдиле. Ол заманда уа миолкъде бир жети жюз ууакъ аякълы къалып тура эди. Ала да битеу кётормеле.

Теку улу тозурагъан миолкъно аягы юсюне салыр ючюн малчылыкъдан хапарлары

болгъанла, кыйын ишден да къачмагъанла керек болгъанларын уста билгенди. Бек алгъа юч тамата жашын сюрючюлеге салгъанды, гитчеси Далхатха уа къошда ырахын къозулагъа бла кьойлагъа кьараргъа буюргъанды. Андан сора, немислиле иш кёллю эмда низамлы болгъанларын

эркинлигибиз жокъду, алай «урлап» кетсенг, кёлзерибизни жабып къоярбыз, дегендиле. Ма алай бла бир ненча таулу юйюрюн кеси болгъан жерге кётюрюрген эди.

Ол көп жангы амалланы да кийиреди бу ишге. Аны хайырындан колхоз сюрюк терк айнып башлагъанды. Сеитни

Редакцияга письмо

Атасы — жигерлиги, жашы — жигитлиги бла махталгъангыла

биллип, аланы да миолкъ ишлеге къошарларын излегенди.

Алай кьойчула жетишмей эдиле. Ол заманда Сеит кьоншу къазах аууллада жашагъан таулулары юслеринден сагыш этгенди. Алай закон бла аланы башха жерге кетерге эркинликлери жокъ эди. Алай Теку улу тынчайып къалмагъанды, НКВД-ны бёлюмюне барып тилегенди. Анда уа бизни аллай

бригадасы хар 100 ана кьойдан 130 къозу алгъанды. 1948 жылда уа кьойчулукъда улуу жетишимле болдурганы ючюн кечгюнчю халкъны келечисине - Текуланы Сеитге - Ленинни экинчи орденин бердиле.

Аны ма ол ырахын кьойланы ызындан айланган жашы Далхат а артада кесини атын ич ишлени органларында айтдыргъанды. Ма аны юсюнден

жазылады биз башында сагъынган газетде.

Ол милицияда 1964 жылдан башлап 1984 жылга дери къуллукъ этгенди. Школну Къзахстанда бошагъанды, аскерде тасхачылары полкуну бёлюмюне башчылыкъ этгенди. Андан къайтхандан сора уа, Саратовда милицияны школуна кирип, аны да жетишимли бошагъанды. Андан аны Кисловодскда ОВД-ны уголовный розыск бёлюмюне жибердиле.

Арта къарай, ол көп кыйын ишчи кезулерин эсге тошуреди, алай бу усталыкны сайлагъанына бир заманда да сокъуранмагъанды. Уголовный розыскда ол торлю-торлю къуллукълада ишлегенди, ачыклагъан амаллыкъланы уа санап чыгъаргъа окъуна кыйынды. Анга аны къуллукъ шартлары, ишчи нётюрлери да шагъатлыкъ этдиле.

Жаланда бир-эки юлгю келтирейик. Биреу дежурный частъха беш жаш тиширугъа артыкълык эте турадыла деп билдиреди. Оператив къауум олсагат ары жетеди. Анга башчылыкъ этген майор Текуланы Далхат отоугъа биринчи болуп киреди. Алай амаллыкъчыладан бири анга итни юксюреди. Опер да абызрап къалмайды, кюреше кетип, овчарканы терезеден атады. Беш амаллыкъчы да ОВД-гъа жетдирилген эдиле.

Дагъыда бир юлгю. Шахарда көп амаллыкъ ишле этген къауум таулада жер юйчюкде бугънады деген хапар келеди. Текуланы Далхат ары бек алгъа кеси барырын излегенди. Атаха минип, жер юйчюкге жууукълашганды. Сора бир затла сорган кибики этип, амаллыкъчыладан бири тышына чыгъарча этгенди.

Аны терекге тагъып, кеси уа энишге тошюп, башха экисин да тутханды.

Теку улуну аллай кезуилери көп болгъандыла. Кисловодскда ГОВД-ны таматарлардан бири аны юсюнден былай айтхан эди: «Текуланы Далхат пенсиягъа чыгъа туруп, кесинден сора ачыккъламай бир уголовный ишчи кьоймагъанды». Башха оноучу уа кесини ишин аныча билгенни кёрмегенме, ол къолуна алган жумушну ахырына жетдирмей кьоймайды, дегенди.

Солургъа чыккъанында да Далхат бош турмагъанды - шахарны пенсия службасында миолкъ жаны бла ишни бардыргъанды. Ол а кыйын 90-чы жылла эдиле - хар зат кьыт болгъан кезуе. Алай, онг табып, ишлегенлини керекли затла бла жалчтыргъа кюрешгенди. Пенсиячылгъа уа артыккъда бек кьайгыргъанды, алгъа кезуилерин сакълагъан заманда кыйналмазча онгла кьуурап ючюн къолундан келгенин аймагъанды.

Кеси ишлеп кетген РОВД бла да байламлыгъын бир заманда да юзмегенди. Көп болмай а аны Уголовный розыскны кюнюн байрамына чакъыргъандыла, сый-намыс бергендиле, көп махтау сөзле да айтхандыла. Ол а, ыразылыгын билдире, бусагъатда да бёлюмде уста, тири специалистле ишлегенлерин, ала уголовный розыскны бек иги төрелерине кертичили кьалгъанларын белгилегенди.

ЮСОПЛАНЫ Галина.

Чыгъармачылыкъ

Умутландыргъан биринчи атламла

Бу кюнледе белгили дизайнер Мадина Саральпны чыгъармачылыкъ арасында «Твой выходной» деген ат бла кёргюзтю болгъанды. Анда жаш дизайнерлени бла КъМКЪУ-да Елена Старикова «Интенсивный курс дизайнера» деген къауумуна кирген

-Елена КъМКЪУ-да курсла ачып, студентлени окъутханны жыл чакълы болады. Алай къысха заманны ичинде окъуна ол мында хунерли жаш адамла көп болгъанларын баям этгенди. Къызчыкъланы бюгюн кёргюзтюлген жыйрыкълары уа модагъа кирирге

окуучула кеслерини ишлери бла шагърейлендиргендиле. Къаруучулары ончю жаш дизайнерлени ишлерине, Россейде эм иги дизайнер-минималист Елена Старикованы юч коллекциясына, дагъыда Мадина Саральпны жангы затларына багъа бичерге онглары болгъанды.

тийишли модельдедиле дерге боллукъду, - дегенди «Модности» телеберуно бардыргъан, моданы тарыхчысы Вероника Даль.

Дагъыда жыйылууда быыйл Геленджикде бардырылган жаш дизайнерле бла модельерлени халкъла аралы конкурсунда биринчи бла экинчи жерлеге

тийишли болгъан студентлени Лалина Саральпны бла Саина Ушарны энчи белгилегендиле. Жюри аланы ишлери керти да аламан чыгъармала болгъанын да айтханды.

Ызы бла студентле хар бири да кеслерини жыйымдыкълары бла чыгъып, аны къалай

къурагъанын, ол неге жораланып хазырланганын юсюнден да билдиргендиле. Милана Чегемова уа «Ключи от дома» деген коллекциясын табиыгъатыбызны ариулугъу бла кёлленип къурагъанын айтханды. Показ баргъан кезуеде Вероника Даль къара-

учулагъа моданы юсюнден көп магъаналы затла да билдиргенди. Ахырында Мадина Саральп белгили дизайнерге бизни республикагъа келип, студентлени бу жаны бла кёллендиргени ючюн ыразылыгын билдиргенди.

-Энтта жаш адамлагъа көп затха юйренирге керекди. Аланы бюгюн хазырлап келтирген ишлери бу усталыкда биринчи магъаналы атлам этгенлерине туурады. Мындан ары кеслери да кёлленип, башалагъа да ахшы юлгю боллукълары баямды, - дегенди ол.

ТЕМУККУЛАНЫ Аминат.

Конкурс

Жаш художникле сынашырыкълары

Россей Федерацияны Культура министрствосу бла «Евразияны Художниклерини союзу» РОО ТС-ны себеплиги бла Россей художестволу академияны Москвада художестволу лицейи «Юный художник - 2018» деген битеуроссей конкурс бардырады.

Анга 9-18 жылы толгъан хар адамны да кватшыргъа амалы боллукъду. Чыгъармачылыкъ бла кеси кюрешкен, художестволу кружоклада, студиялада, школада, художестволу академиялада эмда бу усталык бла байламлы башха жерледе юйренгенлени бу жаны бла кьарууларын сынарга онглары барды.

Эришу эки урумдан кьуурагъанды. Заочно (2017 жылда 10 ноябрьден 20 январьга дери) бла очно (2018 жылда 26 мартдан 31 мартха дери). Анда живопись (скульптура), дизайнер проект, сурат, композиция, архитектура эскиз чыгъармалагъа кьарарыкъдыла. Ишлени авторларын а төрт къауумгъа юлеширкидиле: **1.** 9-11 жыл; **2.** 12-13 жыл; **3.** 14-15 жыл; **4.** 16-18 жыл.

Алчыла болгъанлагъа I, II, III даражалы дипломла эм саугъала берикдиле. Эришюну жорукъларыны юсюнден <http://www.art-lyceum.ru/> сайтада билирге боллукъду.

МУХАММАТЛАНЫ Аминат.

ТАНЫШДЫРЫУ

Тенгизден тенгизге дери тамашагъа къалдыргъан къудурет

-Мен таулары артыкъ сой-меиме. Жаланда бир-эки кюннге бараллыкма ары. Андан эсе тенгизни сайларыкъма, - дегенди. «Хребет. Кавказ от моря до моря» деген проектни автору Антон Ланге журналистле бла ушагъында.

Геуорге кюн Къырал концерт залда айткылы суратчыны, продюсерни, My Planet Awards саугъамы лауреатыны Кавказны юсюнден документли фильмин презентациясы болганды. «Хребет. Кавказ от моря до моря» деген автор 2014 жылда жарашдыргъанды. Аны аты «Россия из окна поезда» деген проектден сора кенг белгили болганды.

Фильм Дагъыстанда, Къабарты-Малкъарда, Ингуш, Чечен эм Шимал Осетия - Алания республикалада алдырылганды. Биринчи болуп авторну бизни республиканы таматалары чакъыргъандыла. Алгъаракъда уа КъМР-ни Москвада представительство-сунда фахмулу режиссерну КъМР-ни Правительствосуну Сылы грамотасы бла да саугъалагъандыла.

- Сау болсунла ишиме бийик багъа бичгенлери ючюн. Сизни республикада болгъан жерлерими барысында да бек эсимде Бызынгы къалганды. Аны чыранлары болмагъанча сейирдиле. Алай, айтханымча, таулада мени жюрегими къаллай эсе да бир къоркъуу бийлегенлей турады. Анча заманы ичинде сюялгъан да этмегенме, - дейди Антон Ланге.

Чыгарманы биринчи кере былтыр кёржюзтген эдиле.

Эндиге дери анга 1 миллион чакълы адам къарагъанды. Аны съёмкалары эки жылны бардырылгъандыла. Бу ишни тамамлар ючюн 15 экспедиция къуарылгъан эди. Аланы айланган жолларыны узунлугу 3 минг километр чакълы болганды.

Кинону кёржюзторден алгъа сахнадан КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары Владимир Болотоков сёлешгенди.

- Бек аламанат проект болгъанына шагъатлыкъ этеме. Уллу къыйын салынып тамамланган ишди эм не уллу махтауа да тийишлиди деп оюм этеме, - дегенди ол.

Ызы бла жыйылгъанла бир фильмге къарагъандыла. Ол Дагъыстанны сейир жерлерин ачыкълаудан башланады. Авторну режиссер усталыгы биринчи такъыйкъаладан да окъуна эсленеди. Ол регион-

ну кепле кёрмеген эллерин бла ауузларын сайлагъанды. Эски Дербент эм бурунгулу хал сакъланган аулла бек сейирдиле шёндоюгю жашауа кёре. Алада шаркъ культура сакъланганды. Адамланы жашау турмушлары кёргенинге ийнанмача сейирди. Кеси

ден узакъдады. Нек дегенде алгъыннгы устала къоншуладан билген амалларын жашырып, тереннге кетип болгъандыла. Жылны ичинде 360 кюнню бу тийрелени туман басханлай турады...

Бир-бир эллери уа бизни эрттеги журтларыбызгъа ушайдыла: бир юйню башы экинчисини арбазыды. Быллай къурулуш амалны алгын бизни ата-бабаларыбыз хайырлангандыла. Ол жер къытлыкъ бла байламлы болгъанын барыбыз да билебиз. Автор быллай шартланы ачыкълай, къараучуну сейирин къозгъагъанды.

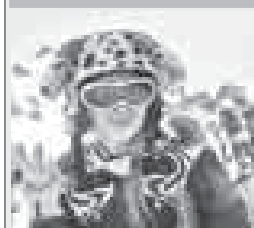
Дагъыстандан проектни къуаргъанла Ингуш, Чечен эм Шимал Осетия - Алания республикалага атлангандыла. Аланы эски кешенелерини бла шыякыларыны юслеринден да Антон Ланге кеп сейир хапар айтханды.

Къабарты-Малкъарны юсюнден кесегин а автор Бызынгыны чыранларын башлагъанды. Ёмюрле бла къуарылгъан бузла аны тамашагъа къалдыргъандыла. Аланы башлары бла вертолёт бла уча, ол табийгъатны ариулугун къараучулагъа да ачыкълагъанды. Андан а фильмин къуаргъанла Черек, Чегем ауузда да болгъандыла. Автор малкъар халкыны энчилигин туура кёржюзгенди.

Презентацияны ахырында фильмге къыйын салгъан эм болушлукъ этген адамланы ыспас къагъытла бла саугъалау болганды.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.
Сурат А.ЕЛКАНОВНУДУ.

Сезонну ачыпыуу

Жырла, тепсеуле, лыжала бла учуу

Бююн Азау талада Минги тауну тийресинде тау лыжа сезонну куюанчы ачылуу болукуду. Анга республиканы белгили жыр эм тепсеу къауумлары къатышырыкъдыла. Профессионал къутхаруучула уа трассаладан лыжала бла учууда усталыклары кёржюзторюкдюле.

Быйыл «Элбрус» Битеросей турист-рекреация комплекс Спортну къыш тюрлюлерини XIII халкъла аралы конгрессини чеклеринде бардырылган интернет кьол кётюрюню эсеплери кёржюзтгенге кёре, «Россейни бек иги тау лыжа курорту» деген атха тийишли болганды.

Информагентстволаны материалларына кёре.

Тинтпеле

Тарыгъыудагъы билдириуле керти туююлдюле

Прохладный шахардан КъМР-ни Башчысы Ю. А. Коковха жиберилген тарыгъыуда шартланы сюзер умутда КъМР-ни Энергетика, тарифле эмда жашау журтлагъа надзор этиу жаны бла къырал комитети болумгъа барып къарагъанды. Ведомствода билдиргенлерича, тиширыу жазгъан письмода, ол жашагъан кеп фатарлы юйню (Свобода орам, 179) хали осал болгъаныны, арбазы тазаланмагъаныны, жылуу бла жалчытыууна багъасы да артыгъы бла тергелгенини юсюнден айтыла эди.

Алай бла комитетни башчысы Ирина Безникова, аны орунбасары Чималаны Тахир,

Прохладна шахар округну администрациясыны башчысы Игорь Тараев, прокуратураны, МЧС-ни эм ол санда бу юйню да жумушларына къарагъан «ГУК «Наш Дом» управляющий компанияны келечилери сагъынылгъан тарыгъыуда айтылган тюз болгъанын бла къалгъанын тохташдырыу умутда ол юйге баргъандыла.

Алай журтну не башыны тозурагъанын, не саулай хали осал болгъанын да кёрмегендиле. Жылуу бла жалчытыууна багъасы да белгиленген тарифге келишеди. Ирина Безникова аланы барын да ол тиширыуа жик-жиги бла ангылатханды.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Жазылыгъыз! Бу тапды!

Федеральное государственное унитарное предприятие «ПОЧТА РОССИИ» ФСП-1
Бланк заказа периодических изданий

АБОНЕМЕНТ На газету
(Индекс изданий)

Заман
Количество комплектов

На 20__ год по месяцам

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Куда
(Почтовый индекс) (адрес)

Кому
Линия отреза

ДОСТАВОЧНАЯ КАРТОЧКА
ПВ место литер

На газету **Заман**

Стоимость	подписки	руб. коп.	Кол-во комплектов
	каталожная	руб. коп.	
	переадресовки	руб. коп.	

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	город
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	село
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	район
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	улица
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Фамилия И.О.
дом	копрпус	квартира		

Акыйл

ТИЛИБИЗНИ САКЪЛАУУРУДУ

Ана тилибизде чыккыган жангыз газетибизни - «Заман» дайым алама, башдан аяк оккуп да чыгъама. Миллетибизни бурун заманларын башлап аламант хапарла басмаланадыла. Ёсюп келген төлю юлгю алырча кеп сейир адамларыбызны юслеринден айтылады. Ол санда урунууда, илмуда, спортда да. Аладыла халкыны атын иги бла айтдыргъанла.

Миллетибизни тарыхына, культурасына, адет-төресине

да иги эс бурулады. Ардан-артха аз хайырлана, унутула баргъан сөзле да басмалана, аланы магъаналарыны юс-

леринден да айтыла турады.

Тилибиз байды, бек бай. Ол бир жылны, бир ёмюрню кыралмагъанды. Бизге ариулай, тазалай жетгенди. Мындан арысында биз сакъларгъа керекбиз аны. Ол ишни тындыргъанладан бири уа - «Заманды» Ол халкыбызны шагъатыды. Хар таулу юйор анга ие болсун.

БОТТАЛАНЫ Мухтар, радиону малкъар тилден редакциясыны баш редактору, КЪМР-ни сыйлы журналисти.

Ыйыккъыгъа гороскоп

16 декабрьден 23 декабрьге дери

КЪОЧХАР. Бу ыйыкда къоранчла, сатыу-алыу бла байламлы ишле, башхаланы ахчаларын санау сёлешиулеригизни баш темасы боллукъдула. Жумушугъуз бар эсе, тилерге уялмагъыз. Бусагъатда тилегизни толтуруу къояргъа боллукъдула.

ТАНА. Ыйыккыны аллында ишигизде таматаладан узагыраклада турургъа кюрешигиз. Ала бла профессионал даулашлагъа кирмегиз, чам этерге излемегиз. Бу жети кюнню ичинде энчи жумушларыгъыны тындыргъанлай туругъуз.

ЭГИЗЛЕ. Ыйыккыны ортасында биргегизге ишлеген адам бла магъаналы ушак этериксиз. Сиз ишигизни юсюнден сёлеширик тойюлсюз, жашау темаланы кётюрлюксюз. Аны бир-бир сөзлери кёлгюзге тиерге боллукъдула, алай артда ангыларкъсыз аланы кертиликлерин.

АЙЫРЫЧАБАКЪ. Ыйыккыны экинчи жарымында юйренген жумушларыгъыны толтуруу ючюн кыйналыргъа тюшерикди. Алай ызы бла уа экинчи солугъуз ачылганча боллукъду. Жангы жылны аллында дуняа бла бир иш тамамларгъа жетишириксиз.

АСЛАН. Бу жылны къалган кюнлери саулай да сизге бек ахшы озарыкъдыла. Къоркъуулу ишлеге къатышагъыз окъуна, аладан сизге файда тюшерикди. Лотерея сатып алганла да ахча кёллу болаллыкдыла.

КЪЫЗ. Алгын тамамламай къойгъан жумушларыгъыны жангыдан къолгъа алыргъа керексиз. Сизни иши графигиз бу кюнледе бек кыйын боллукъду. Шухълорыгъыз бирге ишлерге келишим этерге излей эселе, сагыш эте да турмагъанлай, ыразы болугъуз.

БАЗМАН. Бу кезиуде харкюнлюк ишлеригиз бла кюрешигиз, жолочулукъга атланыгъыз. Биргегизге ишлеген адамдан болушлукъ тилерге уялмагъыз. Ыйыккыны экинчи жарымында жёнгерлеригизни оюмларына къулак салыгъыз.

АКЪЫРАП. Тёгерегизде адамла не хапарла айтып айланганларына тынгылагъыз. Кесигизни сагышларыгъызгъа асыры берилип, магъаналы информацияны ычындырып къояргъа боллукъсуз.

МАРАУЧУ. Ыйыккыны ал кесегинде иги кесек ахча тюшерге боллукъду. Ишлеген жеригизде сауга алгъаныгъыздан сора да, тышындан адамла да файда тюшерик жумуша сизни къошаргъа излерикдиле.

ТЕКЕМЮНОЗ. Жашыртын ишлеге къатышмагъа кюрешигиз. Тилчилени сөзлерине тынгыламагъыз, тозлюкню жакъларык оюмларыгъыны ачык айтыргъа да къоркъмагъыз. Ыйыккыны ахырында борчугъузну къайтарыргъа боллукъдула.

СУУКЪУЙ. Озгъан айлада къадалып ишленгенигиз эселери чыгарыкъдыла. Ишигизде премия аллыксыз неда айлыгыгъыны кётюрюрге боллукъдула. Юйорюгъозде чыккыган жарсыулары терк тамамларгъа кюрешигиз.

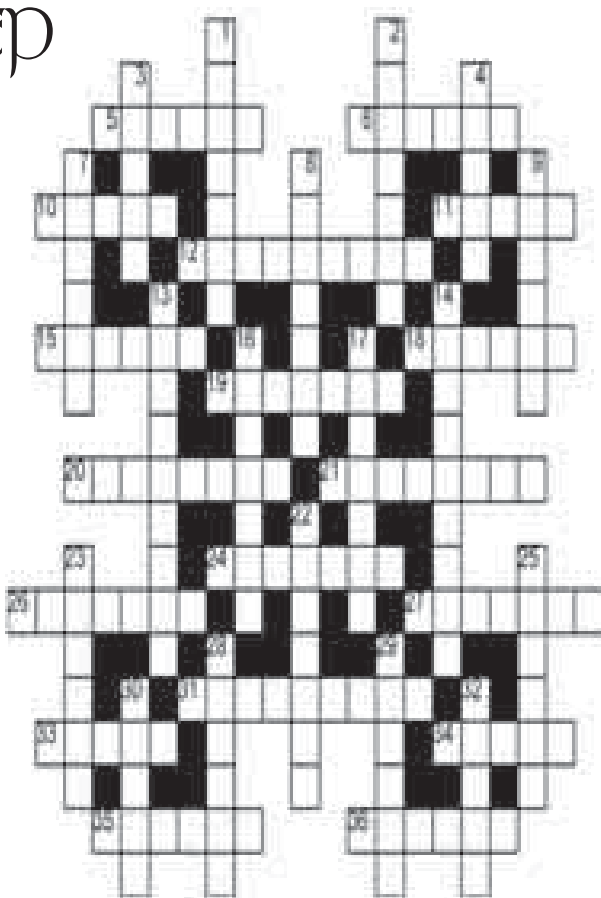

ЧАБАКЪЛА. Бу кюнледе ишигизде таматала бла сөз болмазгъа кюрешигиз. Ол бек къоркъуулуду. Жумушакылык изленеди бусагъатда сизден. Биргегизге урунганла бла да бусагъатда бютун жарык болугъуз, арагъыны бузмагъыз.

СӨЗБЕР

ЭНИНЕ: 5. Жаз башы жюн. 6. Женгиз кийим. 10. Агъачны юсюнде адам жонуп этген оюу. 11. Бек кыйын сынау. 12. Къышха акъмыйык деген эселе, таулу кишиге уа былай айтхандыла. 15. Къызгъан темирге аны бла узаладыла. 18. Узун болмагъан заман. 19. Терекни жасагъан зат. 20. Хар къыралны энчилиги болгъан затла. Бизде алгын кызылла эдиле. 21. Киштик аллайды дейдиле. 24. Хата. 26. Ол төнгиз жагъада жашайды. 27. Ариу адам. 31. Белгили шаркъ шахарладан бири. 33. Багъалы металл. 34. Чегем тарында суу ат. 35. Къоркъуу, баш кётормеу. 36. Къанатлы.

ЁРЕСИНЕ: 1. Малкъар жазыучу Токумаланы 2. Игиге тийишли къылык. 3. Эрттегили аякъ кийим. 4. Гуду. 7. Башы анга тийген тынчады. 8. Гитче къуран. 9. Ханс. 13. Таулу жуукъ къоншусу. 14. Къуурургъа аталгъан нартюх. 16. Жукъа жайылгъан бир ненча къат тылы бирге жабышдырылып этилген кыруу хычин. 17. Кърымда жашагъан ол халкыны тили бизге бек жуукъду. 22. Жатхан жер. 23. Муслиман динни къаты тутхан миллетни адамы. 25. Таулу тиширугъа баш иеси алай айтыучуду. 28. Адамланы жүреклерин къыйнауучу. 29. Гитче минчакъчыкъла. 30. Сууда бишген нартюх. 32. Таулу хант.

ГАЗЕТНИ 236-чы НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАНГАН СӨЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

ЭНИНЕ: 5. Азатлык. 6. Сайлама. 10. Чакъырым. 11. Азамат. 12. Жантау. 16. Масхарачы. 18. Талкъы. 19. Шхара. 20. Басхыч. 21. Алышыу. 24. Марал. 26. Тызыл. 27. Чырмакълык. 30. Ачыулу. 33. Шапала. 34. Жабалакъ. 35. Ажашхан. 36. Омакълык.

ЁРЕСИНЕ: 1. Чарлак. 2. Чырак. 3. Балык. 4. Майдан. 7. Къазауат. 8. Сылтау. 9. Ататюрк. 13. Салкъынлык. 14. Ачыкълануу. 15. Акъсакъл. 17. Ахшылык. 22. Къарачай. 23. Къырсылык. 25. Чындай. 28. Аламант. 29. Шартла. 31. Къарам. 32. Басма.

Учредитель: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительство

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДАКЦИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МОКЪЛАНЫ Зукура (бёлмонно редактору),
ТИКАЛАНЫ Фатима (бёлмонно редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламы информацияны эркинликлерин кёруулуу жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КЪМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графиге кёре 19.00 сагъатда къол салында. 20.00 сагъатда къол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГАНЛА:

Таппасханланы Аминат - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфия, Кучукланы Сафият - жууаплы секретарьны орунбасарлары; Зезаланы Лида - (1,2,3,4-чо бетле), Геляяны Валентина - (5,6,7,8-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 2100 экз. Заказ № 1608
Багъасы 10 сомду

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru